

Izhaja vsaki četrtki ob 3. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Veterinari št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo, Gorica, Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vac-lavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: J. Vimpolšek v Gorici.

Tiska „Narodna Tiskarna“ (odgov. L. Lukežič) v Gorici.

„Slabo gospodarstvo v deželni hiši“.

„Soča“ in njena prijateljica „L'eco“ tekmujeta v obrekovanju o slabem gospodarstvu v deželni hiši. Jedna skuša drugo prekositi; razložek je le ta, da se vedno ne ujemata v tem čednem poslu. Dočim trdi prva, da se povsem zanemarja slovenski del dežele, trdi druga, da leze večina podpor in denarja iz deželne hiše v slovenske kraje. — Razumno, — prvi je namen nahujskati Slovence proti sedanjemu deželni upravi, drugi — Italijane.

Kako neutemeljene so te trditve označenih sestric o slabem gospodarstvu v deželni hiši, kaže nam čisti dobiček, katerega je imela dežela v zadnjih štirih letih od doklada na užitnino in pivo. Ta dobiček znaša okroglih **950.000 K.**

Lani je dobila dežela namreč od užitnine 706.000 K. Če primerjamo ta dohodek z onim l. 1904 (povišanim na isto doklado) v skupnem znesku 479.000 K, vidimo, da je imela dežela le v tem letu čistega dobička 227.000 K.

Izkazali smo pa uže v prejšnjih letih, da je znašal l. 1905 čisti dobiček 160.000 K, leta 1906 okroglih 200.000 K in leta 1907 pa 161.000 K, torej v štirih letih okroglih 748.000 K. In ako prištejemo temu še preostanke iz l. 1905 in 1906 v skupnem znesku 31.000 K, dobimo čisti dobiček **779.000 K.**

To pa le od — užitnine. H temu je prištevati pa še čisti dobiček, katerega je imela dežela od doklada na pivo, od kar je sprejela pobiranje teh dokladov v lastno režijo. Ta dobiček znaša 171.000 K in se razdeli (reduciran na doklade l. 1904) tako-le: Leta 1905 je znašal 31.000 K, l. 1906 okroglih 47.000 K, l. 1907 52.000 K in leta 1908 pa 41.000 K, torej skupaj 171.000 K.

Oba dobička, namreč od užitnine in piva, znašata torej **779.000 K + 171.000 K = 950.000 K.**

Če dodamo še, da so imele občine v tem času 831.000 K in vlada 650.000 K čistega dobička od te akcije deželnega odbora, je razvidno, da so pridobili v tej dobi vsi trije činitelji skupaj **2.431.000 K.**

Vesta denar bi bil zlezel v privatne žepke, ako bi bilo ostalo pobiranje užitnine od l. 1905 naprej v rokah privatnih spekulantov, kakor je bilo prej.

In potem se najdejo še zdražbarji, ki hočejo ljudstvo nahujskati s slabim gospodarstvom v deželni hiši! O, da bi se bilo le vedno tako gospodarilo tam, kakor sedaj, tedaj bi bila dežela na

drugi stopinji gospodarskega razvoja nego je!

Naravno je, da pečejo ti vspehi, katerih ni mogoče utajiti, nasprotnike, posebno pa one, ki so si prizadevali z nečuvveno frivolnostjo zaprečiti akcijo deželnega odbora in naših poslancev, ki je privedla do takih rezultatov. Da bi svoje privržence slepili, lažejo, da se kar kadi. Jedni negirajo pri tem katerokoli zaslugo našim poslancem, drugi pa trdijo proti svojim volilcem nasprotno; konečno so se pa zjedini in trdijo, da je to le slučaj, da je dežela prišla do teh vspehov.

„Soča“ je skušala začetka varati javnost s trditvijo, da je povzročila te lepe vspehe le gradba bohinjke železnice, pri kateri je bilo nakopičeno na tisoče delavcev, ki niso bili „botončkarji“, marveč so jedli in pili, da je bilo veselje. S tem je hotela zmanjšati zasluge prizadetih činiteljev na tem polju ter si olajšati vest za grehe, katere si je nakopičila s svojo brezvestno gonjo proti nameri, naj dežela sprejme pobiranje užitnine v lastno režijo. Toda mrtva števila so jo kmalu lopnila po zobeh, da je morala obmolkniti. Ta števila pravijo, da je znašal čisti dobiček užitnine po novem sistemu pobiranja prvo leto 160.000 K, drugo 200.000 K, tretje 161.000 K in četrto 227.000 K. No, lani se vendar ni gradila nobena železnica v deželi, in vendar znaša čisti dobiček 67.000 K več nego l. 1905, ko je zgradba bohinjke železnice privabila na tisoče delavcev v naše kraje. Ta števila kažejo pač kaj drugega, namreč da raste število prebivalstva od leta do leta in z njim tudi konsum, a zadevne fluktuacije užitninskih dohodkov so odvisne le od cene in množine doma pridelanega vina.

Ta števila so pa tudi slovesen protest proti nameri „Sočinih“ spekulantov, naj vlada odda zopet pobiranje užitnine v zakup, češ da zakon to zahteva. Čujte Slovenci, koliko škode bi bile imele država, dežela in občine lanske leto, ako bi se bilo to zgodilo — recimo — l. 1907 in bi bila država odstopila privatnemu zakupniku pobiranje užitnine povsem za ono ceno, katero je kazala užitnina l. 1907.

Leta 1908 je dobila dežela 65.000 K več nego leta 1907, občine so dobile 72.000 K in država pa 55.000 K več; torej vsi trije činitelji skupaj **192.000 K** več nego l. 1907.

Ko bi bila država torej odstopila l. 1907 pobiranje užitnine kako tvrdki ali privatnim zakupnikom, bi bila oškodovala sebe, dežele in občine za skoro **200.000 K** le pri užitnini.

To govori jasno: pobiranje užitnine mora ostati v javni upravi.

Vse to kaže pa tudi, da se dobro gospodari v deželni hiši in da more le brezvesten obrekovalec nasprotno trditi.

„Eden za mnoge“.

Svobodne misli.

I.

V dopisu z Lokvij — „Soča“ št. 132 in „Primorec“ št. 46 — je mnogo „svobodnih mislij“. Ne bo škodilo, da jih nekaj orišem in zapišem — našim svobodnjakom za uho. Začnem s konca!

„... namesto tega (Kristusovega nauka) sejete sovražstvo med brati in ste proti vsakemu napredku!“ Poglavlje o „setvi sovražstva med brati“ prepustim njemu, ki je to zapisal — njemu, ki je „eden za mnoge“, kateri so zares v mirne kraje zanesli sovražstvo, podivjanost, zapravljivost in semena drugih škodljivih rastlin... O drugem delu pa par besed!

Duhovniki so proti vsakemu napredku? — To trditi more le mladič, ki res slovenske slovnice ne zna; more le nevednež, ki prav nič ne pozna zgodovine; more le zlobnež, ki mi roko ponuja, dokler me potrebuje. Ko me ne rabi več, dobim brco v plačilo: „Vi ste proti vsakemu napredku!“ Ali res? Odprimo najprej zgodovino in berimo le o nekaterih iznajdbah!

Kdo je Slovanom dal ABC? — Sveta duhovnika Ciril in Metod. — Kdo je vpeljal arabske številke? Papež Silvester II. — Kdo je iznašel zistem za note, monakord, muzikalna pravila in harmonije osnovne nauke? Benediktinec Guido areški. In če prashaš: Kdo je sploh ohranil nam stare klasike (pisatelj)? — Bili so menihi...

Dalje! Kdo je napravil prvo uros kolesi? Benediktinec Viljem Hirschman; uros, ki je kazala tudi mesec, dan v tednu itd., je pa napravil Pacifik, nadškof veronski; in uros z sedanjo mehaniko Gerbert, škof magdeburški. — Kdo je napravil prvi mlin na vodo? Sv. Ursus, menih. Kdo je iznašel legat (Sprachrohr), laterno magiko, vodomet, eolovo harpo in pantometer? Jezuit Atanazij Kircher. — Kdo je iznašel brizgalnico? Cistercijani. — Plinovo luč? Jezuitje...

Še dalje! Kdo je prvi slikal na steklo? Opat Gozbert tegernzeški. — Kdo je prvi uporabljal kemijo za zdravljenje bolnikov? Benediktinec Blaž Valentini. — Kdo je iznašel očala? Dominikanec Aleksander Spinski. — Kdo strelni prah? Frančiškan Bertold Schwarz. — Kdo je

izboljšal magnet in kompas? Diakon Flavij Gioia. — Kdo je iznašel povečalno in užigalno steklo? Frančiškan Roger Bacon, največji fizik in kemik srednjega veka. — Kdo je iznašel helioskop? Jezuit Krištof Scheiner. — In difrakcijo luči (lomljenje žarkov)? Jezuit Fran Grimaldi. — Kdo je odkril cink in arzenik? Dominikanec Albert Magnus, slaven zoolog, mineralog in botanik...

Pa še dalje! — Kdo je vpeljal v Evropi gojitev sviloprejk? Menihi. — Kdo je odkril, da je zemlja okrogla in se suče okrog solnca? Sv. Virgilij, škof solnograški; Regiomontanus, škof rezenški; kardinal Nikolaj iz Kuze; zlasti pa Kopernik, kanonik v Frauenburgu. — Kdo je napravil prvi strelvod? Ne Franklin, ampak Prokop Diviš. — In električno luč in električno muziko in drugo čudovite električne naprave? Zopet Prokop Diviš, župnik na Moravskem. — Ja, le vprašaj: kdo so bili slavni matematiki, astronomi, anatomi, geografi? Bili so duhovniki...

Pa še dalje! — Kdo si je izmislil šolo za gluhe neme? Benediktinec Peter Poncij in Abbé de l'Épée jo je spopolnil. — In če hoče „Eden za mnoge“ zvedeti, kdo je ustanovil prvo učiteljske in obrtno šole? Šolski brat, sv. Janez de la Salle. — In prvo bolnišnico? Sv. Bazilij, škof. — In vseučilišče slovensko? Jezuitje l. 1596 v Ljubljani. Tu so se podeljevale vse tri stopnje akademičnega dostojanstva: bakalavreat, magistrat in doktorat. Na tej visoki šoli se je predavala tudi mehanika in poljedelstvo (ars agraria) in razne druge teoretične in praktične vede. (Glej A. Veble „Boj za vseučilišče!“)

Kje so bili tačas naši svobodnjaki? Ha, zdaj vstajajo in prihajajo — pa ne zidat celega vseučilišča, ampak podirat bogoslovno fakulteto, češ, da blagoslovci ne gojé znanstva, ampak se vzgajajo le za „politične petelinčke!“ Kaj pa je veda ali znanost? Iskanje resnice. In kje najdeš resnico? V katoliški veri. Pa vstajate in hočete bogoslovcem vzeti višjo izobrazbo? Tistim hočete braniti v visoko šolo, ki so si za slovenski narod pridobili največ zaslug? In tega ne trdim jaz, ampak dr. Braf, vseučiliški profesor in bivši poljedelski minister; on piše: „Ob zibelki našega narodnega preporeda je povsod stal duhovnik na prvem mestu“...

In če pogledate v našo dobo, ali so morda zdaj duhovniki „proti vsakemu napredku?“ Kdo je zidal „Narodni Dom“ v Ljubljani? Ali ne zlasti

duhovniki? Ko pa je stal, so se „N. Doma“ polastili liberalci... Kdo je ustanavljal in podpiral Ciril-Metodovo družbo? Ali ne zopet duhovniki? Zdaj pa v njej vladajo svobodnjaki... In glejte v Gorici „Ljudsko posojilnico!“ Ustanovitelj dr. Gregorčič je moral bežati iz nje. Ostal mu je le „Šolski Dom“, ki — nič ne nese...

Tako — vi liberalci ali svobodnjaki — duhovniki so „proti vsakemu napredku“, kaj ne? O nespametni ljudje, ki verujete še „Soči“ in „Primorcu“! Ali res ne vidite in ne čutite, da uprav oni „sejejo sovraštvo med brati in so proti vsakemu (pravemu) napredku?“ Gnusoba vseh gnusob so njihovi listi, en sam velik škandal, eno samo veliko pohujšanje na zemlji goriški — prava strahovlada svobodnjaštva... (Dalje pride.)

Politični pregled.

K položaju.

Včeraj je imela poslanska zbornica po daljšem prenehanju zopet sejo. Poprej se je mislilo, da poslanska zbornica ne bo zborovala, ako se poprej ne doseže kake sprave med nemškimi strankami in „Slovansko Jednoto“. No, sprava ni bila dosežena in poslanska zbornica pa vendar zboruje. Vprašanje je le, koliko časa. Glavni namen zborovanja posl. zbornice je ta, da bi se spravil pod streho proračunski provizorij. Do tega pa ne pride brez privoljenja „Slovanske Jednote“. „Slovanska Jednota“ bi privolila v prvo čitanje proračunskega provizorija, ako bi se ministarstvo med prvim in drugim čitanjem rekonstruiralo in mislilo se je že, da se bo to tudi zgodilo, ker se je navidezno tudi na nemški strani kazala neka popustljivost. Ali v zadnjem hipu so se postavile nemške stranke na stališče, da mora biti proračunski provizorij poprej vsprejet in šele potem da bi bili pripravljene pogajati se s „Slovansko Jednoto“. Ker pa „Slovanska Jednota“ na take limanice ne pojde, ni izključeno, da ne bi bilo parlamentarno zasedanje že v nakrajšem času odgodjeno in da ne bi začel peti § 14.

Državni zbor.

Včerajšnja seja poslanske zbornice se je začela po 2. uri popoldne. Ko so stopili ministri v dvorano, so začeli češki radikalci vpiti: Kaj iščete še tukaj! Vi lažete in goljufate cesarja! Vi kršite državne temeljne zakone, ker ste dali jezikovne zakone nemških deželnih zborov v sankcijo! Falsifikatorji avdienc! Lažniki! Abzug Bienerth, Schreiner, Hohenburger! Fina ministerska družba! Proč s tako vlado. To vpitje je trajalo ves čas čitanja zapisnika.

Posl. Kuranda je predlagal, naj se izvoli odsek, ki bo proučeval in se posvetoval o vprašanjih, tičočih se medsebojnih gospodarskih, trgovinskih in prometnih odnošajev med deželami Avstrije in Ogrske.

Vlada je predložila šestmesečni provizorični proračun, rekrutni kontingent in krošnjarsko predlogo. Nato je prišel na vrsto nujni predlog posl. Kramarja o varstvu manjšin. Utemeljeva je nujnost svojega predloga je dr. Kramar očital vladi pristranost v prilog Nemcev pri imenovanju uradnikov. Izjavil je, da Čehi ne bodo pustili raztrgati svojega kraljestva z nameravano razdelitvijo po okrožjih.

Tudi ne gre, da se vleče krono v strankarsko borbo v prilog vladi. Zvezo z Nemčijo naj se tako uredi, da jo bo slovanski večini mogoče prenašati. On pa vedno upa, da se bodo slovanski narodi še dobro počutili v Avstriji in da bodo prišli do svojih pravic. Edin politički čin, ki ga more napraviti Biener-

thov kabinet, je, da se umakne drugemu kabinetu, ki bo vladal z vsemi narodi in ne proti slovanski večini.

Govorili so še nekateri poslanci in seja je bila prekinjena.

Danes zopet seja.

Sklicanje delegacij.

Sklicanje delegacij na 10. decembra se bo izvršilo te dni. Skupni finančni minister Burian bo demisioniral. Njegov naslednik bo baje grof Zichy.

Koroški Slovenci zborujejo.

Politični shod v Libeličah, na katerem sta govorila Grafenauer in dr. Brejc, je pozval Metniza, naj odloži mandat, protestiral je proti krivicam, ki se gode koroškim Slovencem in je pozval „Slovansko Jednoto“, naj neizprosno nadaljuje započeti boj do zmage.

Izlet slovanskih mestnih svetov v Bosno.

Vest, da namerava bosanska vlada prepovedati izlet zagrebškega, ljubljanskega, praškega in lvovskega mestnega sveta v Bosno, je popolnoma brez podlage.

Poljska ljudska stranka.

Poljska ljudska stranka je imela v nedeljo posvetovanje pod predsedstvom svojega predsednika poslanca Stapinskega. Na tem posvetovanju se je sklenilo pozvati poljski klub, da pristopi k „Slovanski Jednoti“, ker bi inace Poljska ljudska stranka sklicala še drugi shod, na katerem bi se sklenilo, da Poljska ljudska stranka izstopi iz Poljskega parlamentarnega kluba.

Lahi se pripravljajo zopet nas.

V Boloniji sledeč zgledu generala Asinari, je vseučilišni profesor Paiotti v nagovoru do dijakov proslavljal Oberdanka in dijake pozival, naj stopijo v strelska društva, da se kakor Japonci pred vojsko z Rusijo pripravljajo za boje Italija ne sme obnoviti zveze z Avstrijo, marveč se pripraviti, da reši neodrešene provincije.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

P. n. gg. Franc Stepančič, ekonom v centralnem semenišču, ob nastopu svojega 78. leta 50 K (živio!), Karol Čigon, vikar na Vojsčici, 10 K, msg. Josip Pavletič, župnik stolne cerkve na račun ustanovnine 20 K, Josip Simčič, Dobrovo 10 v, Anton Kristančič, Gradič 36 v, Golja Andrej, Smast 50 v, Josip Čej, Ravnica 60 v, Josip Lukežič, zidarski mojster, Renče 131, 1 K, Andrej Rutar, mizar Volče 10 v, Anton Tomsič, črevljar Sovodnje 50 v, v nabiralnikih: v gostilni g. Ivana Glešičič 1 K 40 v, v velikem semenišču 80 v, gostilna g. Josipa Molar 90 v, v najdenem nabiralniku 32 v, Josip Ščurek, Dugo 20 v.

Bog poplašaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vlado Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I!

Za „Šolski Dom“:

Veselo omizje, zbrano na predvečer „Zahvalnice“ v krčmi g. I. Sfiligoja na Dobravem 10 K 44 vin.

Domače in razne vesti.

Genjene naročnike, katerim smo poslali pošne položnice, prosimo, naj nam takoj naročnino pošljejo. Bliža se že konec leta. Opozorjamo zlasti tiste, ki dolgujejo za več let.

Uprava „Prim. Lista“.

Proti novemu vinskemu davku, ki ga namerava vlada predložiti zbornici poslancev, sta pri finančnem ministerstvu protestirala „Goriška zveza“ in „Vinarski odsek Goriške zveze“. Pridružujoč se tozadevni resoluciji zborničnega vinarskega odseka sta zahtevala, da ne sme vlada predložiti zakonskega načrta, po katerem bi novi davek prizadel širše sloje hujše nego po dosedanjih zakonih, predvsem pa ne odškodoval vinogradnike. Vlada naj enakomerno postopa toliko pri pospeševanju vinogradništva kolikor pivovarniške industrije.

Papež mladini. — V teh dneh zboruje v Rimu kongres katoliške mladine. Predsednik kongresa Conun Pericoli je v svojem otvoritvenem govoru omenil tudi gonjo za Ferrerja ter je dejal, da katoliki v Italiji ne bodo izrekli nobenih platoničnih protestov proti vpitju za Ferrerja, ampak bodo protiverski gonji odgovorili z izpolnitvijo in poglobitvijo svoje organizacije. Udeležnike kongresa je sprejel v avdienci tudi papež Pij X., ki je dejal v svojem nagovoru, da ni treba pričakovati od njega sijajnih govorov; kadar ima pred seboj najljubše svojih otrok, mladino, mu govori edino srce. Primerjal je verski pouk zrnju v primeri Jezusovi. Verski pouk se dostikrat vse premalo upošteva, je pa podlaga, na kateri vzraste dober krščanski mož. Mladi ljudje se morajo dandanes veliko učiti; priporoča mladini učenje, ker ima izobražen katolik boljše orožje v rokah kot neizobražen. Pri tem pa se ne sme pozabiti katekizma, ki že sam zadostuje, da se užene zaničevalce vere.

Volilni imeniki za dopolnilno volitev, ki se bode vršila dne 19. decembra, so razgrnjeni 14 dni na upogled. Na to opozarjamo naše somišljenike in zaupnike, da store svojo dolžnost. Pregledajo naj imenike. Zadnjič je bilo mnogo naših volilcev izpuščenih, kar se mora sedaj popraviti. Kar je bilo zadnjič napadnega se mora sedaj odstraniti. Pripravimo se na volitve dobro oboroženi, da ne bo treba sitnih ožjih volitev!

Agrarci so sklicali za nedeljo popoldne v Gorici v dvorani „Pri Zvezdi“ shod zaupnikov goriškega okraja. Shod je bil napovedan ob 2. uri popoldne, a ker bi se shod, ako bi se ob tej uri začel, vršil brez poslušalcev, so čakali skoraj do 3. ure, dokler se je nabralo 40 do 50 mož. Med udeleženci smo opazili „znanega kmečkega prijatelja“ Gilčverta, nadkmeta Naceta Križmana ter njegovega domačega konkurenta Budina, ki bi rad povsod kaj veljal, nadalje seveda ne prav veselega Mrmolja in njegovega oprodo Locattellija, tolminskega učitelja pripravnice Kutina, s Franktom skreganega dr. Petra Medveščka in še nekaj drugih. Našega poročevalca niso pustili k shodu, kajti vedeli so uže naprej, da ne bode vladala med njimi najlepša harmonija. Zato pa so sklenili po kratkem posvetovanju, da mora ostati vse to, kar se bo na shodu govorilo čez tega in onega, čez lastne pristaše in voditelje, čez urednika „Glasa“ in učitelje, tajno. Vkljub najstrožji tajnosti pa se nam je posrečilo izvedeti, da zadovoljnosti na shodu ni bilo. Seveda, edino zdravilo za žalostne agrarne zaupnike bi bilo, da bi dal skregani Franko Mermolju na roko 50.000 K, da bi poplačal volilne stroške, bogati Saunig pa da bi dal za „Glas“. Teh dveh mož z veliko mošnjo na shodu pa ni bilo, kajti uže naprej vesta, da ko hitro prideta v družbo z Mrmoljeni, ju ta vedno „cuka“ in „cuka“ za „takvin“. Daj pa daj! Seveda, dati ni lepo. In ako se kaj da, se hoče vedeti, za kaj se da. Letos pa sta Franko in Saunig dajala in dajala, nazadnje pa nič dobila. Dajala sta namesto Gabrščka. Le ta se je pa smejal. Saj bi bilo tako vse njegovo, ako bi zmagali Frankovi in Saunikovi denarci.

Kakor rečeno, na agrarnem zaupnem shodu ni vladala najlepša harmo-

nija. Nace Križman je govoril in govoril, koliko dela učiteljstvo za kmeta, a contra mu je dajal njegov sorojak Budin, ki ga je hudo naklestil. Poseči so morali drugi umes. Mrmolja se je trudil, da bi poravnal razpór. Zvrčali so krivdo drug na drugega na porazu pri volitvah. Nekateri so bili zadovoljni, da so v agrarni stranki učitelji, drugi spet ne in hočejo popolnoma samostojen nastop ob volitvah brez učiteljev in Gabrščka ter njegove „Soče“. Ravn in kavn na shodu je bil velik. Ko so se do dobra sprekljali, so se nekateri odstranili in konečno so izvolili nek odbor za goriški okraj, ki bo imel nalogo širiti **liberalne** — pardon agrarne ideje po deželi.

Tako je končal ta shod. Sicer ne garantiramo za vsako piko, ki je tu napisana, a tako so nam pravili tisti, ki so bili na shodu navzoči.

Jugoslovanska strokovna zveza priredi dne 28. t. m. v Ljubljani IV. vseslovenski delavski shod s sledečim vspeedom: a) Poročilo „Zvršilnega odbora slovenskega krščansko-socialnega delavstva“. Poda odbornik J. S. Z. Moškerc. — b) O potrebi in pomenu J. S. Z. poroča urednik Ivan Štefe. — c) Delavstvo in politika. Poroča odbornik J. S. Z. poslanec Gostinčar. — d) Delavski tisk. Poroča odbornik J. S. Z. Podlesnik. — e) Slovensko krščansko-socialno delavstvo in njegovi nasprotniki. Poroča odbornik J. S. Z. Terseglav. — f) Pravno varstvo in zdravniki. Poroča načelnik J. S. Z. poslanec dr. Zajec. — g) Pravno varstvo in pravniki. Poroča podnačelnik J. S. Z. dr. Pogačnik. — h) Nameni J. S. Z. Poroča odbornik J. S. Z. Rebec. — i) Kaj nudi J. S. Z. (bolniška, b. z. poselna, preseljevalna, popotna, izredna podpora in podpora za slučaj smrti). Poroča blagajnik J. S. Z. Dermastia. — j) J. S. Z. in strokovna društva. Poroča zapisnikar J. S. Z. Krlme. — k) Organizacija J. S. Z. (skupine, plačivnice, okrožja J. S. Z.) Poroča glavni tajnik J. S. Z. Tomažič. — l) Delavski odseki J. S. Z. Traven. — m) Razprava.

Društvo krščansko-mislečega slovenskega učiteljstva za Goriško bo imelo svoj občni zbor v četrtek 2. dec. ob 10. uri predp. v prostorih S. K. S. Z. Odbor.

Liberalci goriški, kranjski in štajerski se reorganizirajo. Združijo se po vzgledu slovenskih ljudskih strank v eno stranko. Čaplajo torej za nami. Sicer pa vsa njih organizacija in reorganizacija, združitve in preustavitve jim ne bo nič pomagala. Liberalci so po celi Sloveniji po tleh. Naše stranke so se združile v Vseslovensko ljudsko Stranko šele potem, ko so vsaka v svoji deželi porazile liberalce. Kako se hočejo združiti, ko povsod poka! Razsula se ne morejo ubraniti. Napredna vreča pušča. Zrnje lovijo „klerikalci“, liberalcem ostane kmalu prazna vreča.

Preizkušnje usposobljenosti za ljudske šole so se vršile v Gorici pred izpraševalno komisijo ravnokar minola dva tedna. Preizkušnje so napravile sledeče gospodične, dosedanječasne učiteljice: Bajc Štefanija, Čigoj Zina, Čičigoy Marija, Čok Irma, Fakin Marija, Godina Marija, Heren Marta, Jevšček Gizela, Havel Karolina, Macarol Ana, Mithans Marija, Mozetič Ivanka, Poljšak Felicita, Sancin Avrelija, Sorčan Marija, Strel Ana, Šmid Adela, Tomšič Štefanija, Trdan Marija (z odliko), Vatovec Josipina, Vrezec Vida, Ziegler Sabina.

Iz klerikalnega sveta. — Tako je naslov posebni rubriki, katero je „So a“ odprla v novejšem času, pod katerim naslovom prinaša razne pikanterije tega ali onega tujega duhovnika, za resničnost katerih pa sama bi ne prevzela odgovornosti. Kajpada, tukaj se spet uresni-

(Dalje v prilog.)

čuje stari pregovor: Česar je polno srce, to rado iz njega gre. V umazani kloaki se cedi iz nje. „Soča“, umazana kloaka se cedi iz nje. Ako je kateri duhovnik z Italije izstopil iz katoliške cerkve, je to storil, ker ni imel poklica za ta stan. Škoda, da ni poprej tega storil. Znamenje, da ne spada v družbo dušnih pastirjev. S takimi vestmi hoče „Soča“ dati razumeti, da se katoliška cerkev maje in celo duhovniki da cerkev zapuščajo. Ne bo nič, Ferrerovci!

Vodstvo Bratovščine Sv. Rošnjega Telesa naznanja s tem častiti duhovščini in svojim udom, da bo letos razstava cerkvenih oblek od 1. do 7. decembra t. l. v Gorici v ulici Barzellini št. 2. Razstava bo odprta od 8. zjutraj do 5. pop. Vstop prost tudi neudom.

Vodstvo.

Liberalni obupanci vedo tako dobro kakor mi, da imajo v deželi le malo kliko privržencev. Saj so volitve jasno govorile. Agrarni Križman je dobil dvakrat toliko glasov, kot liberalni Peter iz Križa. Agrarni Abram na Krasu je dobil skoro dvakrat toliko glasov kot liberalni Štrekelj. V veleposestvu pa ni dobil liberalni kandidat dr. Treo niti enega glasov, marveč so bili izvoljeni vsi trije agrarci. Sicer pravi „Soča“, da agrarci nimajo med veleposestniki 5 pristašev. Zakaj pa ni bil izvoljen liberalni kandidat Treo, katerega je „Soča“ priporočala? Odgovor! Sicer so vsi liberalci, a vendar jako značilno je to, da so ubogega Treota, „Sočinega“ kandidata tako grdo prezrli in pa še zaradi tega, ker ima „Soča“ vse slovenske veleposestnike na svoji strani razun 5, kakor se sama šopiri!

Dr. Treo, Peter Medvešek in pa Alojzij Štrekelj, propadli liberalni kandidati, so debelo gledali število za njih oddanih glasov. Saj je človeka sram tega števila! Ako bi samostojno kandidirali, bi gotovo več glasov dobili. Ker so pa kandidirali na liberalni Gabrščekov program, so tako sramotno obsejeli. Dr. Treota, tako pravijo, niso hoteli veleposestniki voliti, ker je kot poslanec glasoval za novi volilni red, katerega Gabršček sedaj mrcvari in tolče obenem tudi dr. Treota po zobeh. Peter Medvešek je ostal pri 300 glasovih, ker je na nekem shodu rekel, da učitelji bodo držali s tistimi, ki kaj dajo. Lojze Štrekelj pa je ostal najzadnji, ker se slabo razume na trte. Ubogi Lojze se je dvakrat drsal po političnem ledu. Obakrat je padel. Do tretjega gre rado, pravi pregovor! Le na led, Lojze, sedaj je še bolj gladek kot v oktobru, kajti mrz pritiska! —

Propovedan laški okliko proti Slovincem. — Tržaško italijansko učiteljsko društvo je hotelo objaviti nek oklik, v katerem se pozivlja, naj se meščani z vsemi močmi upro zahtevam Slovincem, ki jih vlada podpira, ki laško posestno stanje povsod napadajo in ki po ustanovitvi slovenskega učiteljskega v Gorici povsod zahtevajo dvojezične gimnazije in slovenske vzporednice na vseh državnih šolah na Primorskem. Oblast je prepovedala objavljenje oklica, tudi ko so se črtale omenjene točke.

Zima. — Letos se nam je predstavila zima že v jeseni, čeravno v pozni jeseni. Včeraj je kazal toplomer že 2 stopinji pod ničlo.

Razglas. — Daje se v obče znanje, da se bode lahko pregledalo v imenike vpravičenih volilcev za namestne volitve v cenilne komisije za osebno dohodnino mesto udov in namestnikov, koji izstopijo v zmislu § 189. zakona z dne 25. oktobra 1896 (drž. zak. 220) koncem leta 1909 od 20. novembra dalje 8 dni v prostorih davčnega oddelka tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva (Via Cappuccini 16 I. nadstropje soba št. 8) ter da je morebitne prizive v smislu § 184. označenega zakona uložiti v roku 8 dnij

počenši 20. novembra t. l. pri omenjeni davčni oblasti.

Trst podedoval pol milijona kron. — V sredo je umrl v Trstu čudak imenom Karol Cossitz (Kosec), ki je zapustil mestu pol milijona kron. Svojim sorodnikom je zapustil nekaj legatov, od katerih imajo le užitek ter bo po njihovi smrti podedovalo mesto Trst še one legate. Cossitz je bil malo znana oseba v Trstu.

Nesreča na železnici. — V nedeljo je povozil osebni vlak med Sv. Hipolitom in Friesing-om 12 železniških delavcev. Osem od njih je ostalo precej mrtvih, drugi štirje so pa težko ranjeni. Prepeljali so jih v Sv. Hipolit, kjer bodo tudi mrtve pokopali. Žrtve te nesreče so Hrvatje.

Razpustitev društva „Associazione Ginnastica“ v Trstu. — V ponedeljek popoldne je tržaška policija po nalogu c. kr. namestništva zaprla prostore laškega društva „Associazione Ginnastica“ v Trstu, ker je to društvo prekoračilo delovanje, ki je očitano v društvenih pravilih. Že večkrat so se vršile pri tem društvu policijske preiskave, ker se je vedelo, da je to sedež iredentistov. V nedeljo, dne 7. t. m. je namreč imelo to društvo v gledališču Rossetti slavnost razkritja društvene zastave. Pri tej slavnosti je držal prejšnji predsednik dr. Mrach govor, v katerem je namigaval na politično delovanje društva. Vsled tega je namestništvo sklenilo razpustiti to zloglasno in državni nevarno društvo.

Poskušeno zastupljenje častnikov. Minule dni je dobilo več generalštabu prideljenih častnikov na Dunaju neke praške po pošti. Ti praški so bili v oblatih ter jih je spremljala okrožnica, ki pravi, da so ti praški najboljše sredstvo za oživljati človeške moči. Eden teh častnikov, stotnik Mader, je hotel poskusiti učinek tega praška ter ga použil. Bil je v malo trenutkih mrtev. Pri obdukciji se je dognalo, da je požil ciankali. Na to se je priglasilo več častnikov, ki so dobili enako pošiljatev. Vsebina kapsul se je preiskala in povsodi je bil ciankali v oblatih. Zločinca iščejo na vse mogoče načine. Sumi se, da je to storil nek častnik, ki je bil pri avancementu prezrt. Zopet drugi hočejo vedeti, da so to prouzročili Srbi. Tudi, da je to naredila kaka žena, se govori. Do sedaj nimajo nikaškega sledu po zločincu.

Reciprociteta zagrebškega vseučilišča. — Sobotne „Narodne novine“ poročajo, da je hrvaški ban odposlal avstrijskemu ministrstvu za uk in bogočastje dopis, v katerem natanko dokazuje opravičenost reciprocitete zagrebškega vseučilišča, to je, da se v Avstriji priznajo državni izpiti in rigorozni, ki jih izvrše na hrvaškem vseučilišču slušatelji prava in filozofije iz Dalmacije in Istre. V dopisu se izjavlja, da se ugodi zahtevam, ki bi jih mogoče stavila Avstrija, ako se prizna ta reciprociteta zagrebškega vseučilišča. Istočasno opozarja uradni list tudi hrvaške vlade v državnem zboru.

Reka se odcepi od senjske škofije. — Vest, katero je priobčila te dni „Reichspost“, da se Reka odcepi od senjske škofije, se potrjuje. List „Hrvatstvo“ piše namreč, da postane senjski škof Vučić, toda pod pogojem, da se Reka odcepi. Omenjeni list pozivlja poklicane činitele, da store vse potrebno, da se ta nakana reškega italijanskega framazonstva in madžarske osvajaalne politike v zadnjem hipu prepreči.

Listnica uprave: G. Kanalec Josip, Košec 21: Denar prejeli! Plačano do 1. novembra 1910! — Ivan Drole, Obloke 7: Plačano do konca leta 1909. — Hvala lepa!

Listnica uredništva. — Mnogim gospodom dopisnikom: Prihodnjič.

Mestne novice.

m Odsek Sod. SS. C. Z. za goriški dekanat javlja svojim članom in drugim p. n. preč. gg. duhovnikom, da priredi prihodnji četrtek, dne 2. decembra svoj mesečni sestanek. Na dnevnem redu je predavanje veleč. g. kurata Jos. Godniča: „Šk o l j v k a t e k i z m u“. Prijazno so povabljeni k sestanku člani in vsi preč. gg. duhovniki, ki se za to zanimajo. Ime predavateljevo jamči, da je predmet referata posebno za veleč. gg. katehete zelo važen in aktualen. Sestanek se vrši v prostorih Centralnega semenišča in se prične ob 10h predpoldne.

m Sinočno predavanje v dvorani „Central“, katero je priredila S. K. S. Z. o bitki pri Grunwaldu, o kateri je predaval in s skioptičnimi slikami pojasnjeval dr. L e n a r d iz Ljubljane, je bilo nad vse zanimivo. Poslušalcev je bilo mnogo, skoraj polna centralna dvorana. Živahno je bil predavatelj akklamiran.

Prihodnjo sredo bo predaval Fr. K r e m ž a r o svobodni šoli in svobodni misli. Nato pride na vrsto predavanje dr. J S r e b r n i č a o Istri in Dalmaciji. Kraje bodo pojasnjevale skioptične slike.

m Knjige družbe sv. Mohorja za leto 1910 so došle za goriško mesto in se dobivajo pri cerkovniku stolne cerkve. Vsi častiti društveniki so ujudno naprošeni, da plačajo ob tej priliki, ko dobijo knjige, udnino za tekoče leto, da s tem poverjeniku prihranijo dosti truda.

m Dr. Luzzatto in Lenassi sta bila izpuščena v četrtek iz preiskovalnega zapora, v katerem sta se nahajala skoraj dva meseca zaradi znanega kraha italijanskega denarnega zavora „Banca popolare“ v Gorici. Na svobodo sta bila izpuščena potem, ko sta položila kavicjo vsak po 120.000 K.

m Nesreča. — Včeraj se je 5 letna hčerka Katarine in Mihota Bresan, stanujočih v ulici Lugh' Isonzo tako hudo opekla, da je kmalu potem, ko so jo prinesli v žensko bolnišnico za opeklinami umrla. Ostala je namreč za malo časa sama pri ognjišču. Približala se je preveč k ognju tako, da se ji je obleka unela. Vedno in vedno stara pesem. Starši, ne puščajte niti za trenutek otrok samih pri ognju!

m Ponočna lekarniška inšpekcija. Nova šesta lekarna, nahajajoča se na Fran-Josipovem tekališču št. 39, opravljala bo ponočno lekarniško inšpekcijo vedno takrat, ko ne bode iste opravljala Kürnerjeva lekarna.

Iz goriške okoli e.

g Iz dežele fikfakovcev in pokvarjencev. — Dvogovor. Liberalec Juri: „Ni čuda, če propadamo! Saj nam nihče bolj ne škoduje kot gospod Gabršček“. Liberalec G ro g a: „Kako to misliš?“ Juri: „Gabršček je kriv, da pridejo najbolj petelinasti hu... kaplani v mesto, kjer rogovilijo in podirajo napredne postojanke“. G ro g a: „Molči, šleva, in ne skruni kristalnočistega Gabrščeka, ki je sam o sebi trdil, da je uže 10 let v odprtem boju z duhovščino“. Juri: „Kako si zabit; a nič ne bereš?“ V „Primorcu“ od 29. okt. t. l. toži Gabršček, da avancirajo le kaplani, ki politično rogovilijo. In v ravnosti številki poziva Gabršček svoje dopisnike, naj mu poročajo, kako so nunci politizirali. On bo vse to objavil in politikujoči kaplani bodo zopet — avancirali. G ro g a: Z Bogom, adijo!!

g Brezbožneži. V nedeljo so plesali v Sovodnjah. Kakor so plakati naznanjali, so imeli Martinov ples v Kodermacovi gostilni. Plesali so do 11. ure zvečer. Po plesu je bilo mnogo mila-

dine z godci vred zbrano pred gostilno Kodermacovo, iz katere so vino nosili in se napajali. V tem času se je pa v Sovodnjah nek bolnik boril s smrtjo. Ob 11. in pol ponoči je duhovnik iz Mirna šel v cerkev po sv. popotnico za bolnika. Duhovnik s sv. popotnico in cerkovnikom s svetilko prideta iz cerkve. Pred Kodermacovo hišo, ki se nahaja tik cerkve, pa so plesalci in drugi kleli, da se je kadilo. Zvonček je drobno zvonil, duhovnik s sv. popotnico je obstal. Druhal je dalje rjovel. Se ni zmenila za nič. Cerkovnik s svetilko gre med druhal in opomni, da skažejo čast Najvišjemu. Sedaj pa so se začule iz druhal kletvine vpričo duhovnika s sv. popotnico, da so se lasje ježili. Duhovnik s sv. popotnico je sedel v koleselj ter zbežal pred druhaljo. To se je zgodilo minulo nedeljo v Sovodnjah po plesu pred Kodermacovo gostilno ob 11. in pol uri ponoči! Pove naj tisti, kdor ve, da se je kje kaj sličnega zgodilo!

g Smrtna kosa. — V Prvačini je umrl 24. t. m. g. Jan. Z o r n v 92 letu svoje starosti, oče veleč. g. dr. Hilarija Z o r n a, profesorja na goriški c. kr. realki. Pogreb bo jutri zjutraj ob 3. uri pop. Preostalim naše iskreno sožalje.

g Iz Mirna. — Novo življenje se je začelo v naši krščanski organizaciji, odkar se je izročil naš „Društveni dom“ svojemu namenu. V tem razmeroma kratkem času smo imeli že več domačih veselic, par društvenih sestankov in v nedeljo 14. t. m. dve skioptični predavanji. Predaval je g. dr. K. C a p u d e r, za kar se mu srčno zahvaljujemo.

V nedeljo dne 28. t. m. ob 7. uri zvečer bode ljudska veselica z igro, petjem in šaljivim prizorom. Igrala se bode igra „Krivica in dobrotla“ ter šaljivi prizor „Poslanski kandidat za bodoče deželnozborske volitve“. Šaljivi prizor je delo tov. A. Vuka, kateri ima dobro žilo za take reči. Že lani je priredil šaljivi prizor „klerikalni zmaj“, kateri je vzbudil med udeleženci obilo smeha. Zato lahko brez skrbi jamčimo vsem, ki se mislijo udeležiti te domače prireditve, da tudi to pot ne bo brez vesele zabave.

Za nedeljo 5. decembra t. l. opozarjamo že danes naše prijatelje na lepo igro „Gorsko življenje“, ki se bode ta dan prvič igrala na našem odru. To zanimivo igro uprizori skupina kat. narodnih dijakov iz Gorice. Režiser pri tej igri bode pisatelj te igre sam. Da pa bode ta nova igra nudila dovolj zdravega humorja, nam jamči okolščina, da sodeluje pri igri znani Jur čkov Tonček, ki je pred časom v Gorici nastopil pri igri „Divji lovec“. Torej kedor se hoče ta dan veselo zabavati, naj pohiti dne 5. dec. v Miren. Ob tej priliki zna biti udeležencem sreča mila, da jih za pot, ki so jo napravili v Miren lahko „Miklavž“ bogato obdari, ako niso zapisani v „črni bukva“.

Dne 8. dec., na Marijin praznik, ob 7. in pol uri zvečer bode zanimivo skioptično predavanje o L u r d u.

H koncu pa moramo povedati, da se domači fantje pridno vadijo za uprizoritev krasne dramske igre „Fernando, strah Astvrije“. Ravno tako se pridno vadijo otroci pod vodstvom neumorno delavnega in požrtvovalnega preč. gospoda kaplana J. Draščeka raznih iger in petja nabožne in druge podučne vsebine.

Torej kakor se vidi iz tega le programa, je postal res naš „Društveni dom“ domače gledališče.

g Št. Ferjan. — Prismuknjeni „Primorec“ je pisal nekaj lažnjivega o naših „Orlih“, katere imenuje čuke. Rad bi poznal tega čuka. Zdi se, da je nek Čerovec. Pravi, da so ga naši „Orli“ natepli. Ako bi ga pozval, naj imenuje imena onih, ki so ga tepli, bi bil najbrže v zadregi. „Orli“ so ga branili, ko

ga je nekdo drugi klestil. To imajo v zahvalo. Naši „Orli“ niso navajeni klofut dajati, še manj so se tega naučili v društvu. Mogoče se to učijo liberalci v njih društvih. Dopisnik naj bo le tih, čeravno vemo vsi, da je malo prifrknjen. Zato mu tudi ne zamerimo mnogo. Soditi treba po osebi, ki napada. Za danes pika. Ako ga kaj srbi, popraskamo.

Jožef Maraž,

podpredsednik telov. dr. „Orl“.

g **Tifus** se je pojavil v Sovodnjah, obolelo je več oseb. Eno dekle in en mož sta za tifusom umrla. Odredrilo se je potrebno, da se bolezen po možnosti omeji.

Iz ajdovskega okraja.

a **Vina** po Vipavskem je letos še precej, kupcev pa od nikoder ni. Kaj je temu vzrok? Kaj delajo Marmoljeve vinarske zadruge? Mari jih je zato ustanovil, da bodo člani shranjevali svoja vina v združnih kletih? Kmet rabi denar, zima je na pragu, potrebe so velike. Kajpada, Marmoljeve zadruge so postavile ceno vinu po 32 K hektoliter, med tem ko se ga drugod ceneje dobi. Zalagatelji vina seveda nimajo sile vina pokupiti, ko vidijo neumno trmo nekaterih združnih otročaje. Kmet pa naj vsled tega trpi! Oj, prijatelji in reševalci kmeta, nesposobni agrarci, tako se ne dela! Kaj ste ustanovili vinarske zadruge za to, da boste spravljali naše vinorejce v nesrečo? Roke preč od združnega dela, kateremu niste kos! Vidite, sedaj je prišel čas, da bi se pokazali, kaj znate! Vidimo, da nič ne znate! Ob volitvah pa ste znali izvrstno zabavljati proti nam in našim dobro uspevajočim zadrugam. Kako ste mičkani!

a **Šmarje**. — V nedeljo je bilo v Šmarjah v prostorih „Kat. slov. izobraževalnega društva“ podučno predavanje, katerega se je udeležilo mnogo mož, mladeničev in deklet. Prédaval je zelo poljudno in zanimivo velespoštovani gospod dr. Breclj, zdravnik iz Gorice o prvi pomoči v raznih poškodbah, kakor n. pr. pri ranah, krvavenju, zlomljenju in izpahnenju udov, opeklinah, pikih in kako ravnati z navidezno mrtvimi. Tega predavanja smo bili zelo veseli in mu pazljivo sledili. Zahvaljujemo se zato srčno velespoštovanemu gospodu zdravniku dr. Breclju za lepe nauke, ter si želimo še večkrat zanimivih podučnih predavanj.

a **Iz Vrtovina** v št. 46 nam je poslal priprost mož dopis. Zdelo se nam je umestno spremeniti nekatere besede. Dopisnik pa zahteva od nas, da priobčimo neki stavek ravno tako, kakor nam ga je on sporočil. Pisali smo, da se je vrtovinski župan „jako čudno izrazil o farjih.“ Dopisnik pa nam je pisal tako le: Župan je začel zmerjati, da je sramota za klerikalce, ker imajo tako agitacijo in lažejo, da si hoče spodnji Vrtovin napraviti vodnjak, farovž in farja; „ako bi jaz ukazal“, to so besede županove, „v 10 dneh bi ne bilo nobenega farja več.“ — Odkrito rečemo, da so se nam zdele te besede preneumne, da bi jih bil izgovoril načelnik ene vipavske občine, prvi mož v občini, kateri mora vendar vedeti kaj in kako govori. Ker se nam pa zagotavlja, da si vrtovinski župan šteje v čast biti sovražnik duhovščine, nam gotovo ne bo štel v zlo, da objavimo njegovim prijateljem in nasprotnikom, kak zagrizen liberalcec je vrtovinski župan. — Znano nam je, da si spodnji Vrtovinci želijo samostojno duhovnijo in lastnega župnika. Zato so si zadnjič tudi izvolili tako starešinstvo in župana, da jim bo to dosegel. Zdaj pa pravi župan, da klerikalci lažejo, ko trdijo, da hočejo spodnji Vrtovinci imeti „farovž in farja.“ Dvojno

je mogoče, ali hočejo Vrtovinci r s imeti svojega duhovnika, ali pa ga nočejo. Če ga res hočejo, tedaj ne lažejo klerikalci, ampak vrtovinski liberalci imajo za norca lahkoverne ljudi, ko jim obetajo duhovnika. Ako pa Vrtovinci nočejo lastnega duhovnika, tedaj so liberalci lagali, ko so pri vseh gošposkah trkali in zahtevali duhovnika. Nevedni ljudje se bodo še naprej dali slepiti od hinavskih liberalcev. Resnično krščanski možje pa bodo storili svojo dolžnost in se bodo otresli liberalne komande.

Iz kanalskega okraja.

kl **Lokovec**. V nedeljo, 7. t. m. priredilo je naše izobr. društvo skioptično predavanje o Francozih. Predavanje je bilo po blagoslovu ter se ga je udeležilo nad sto ljudij. Gosp. predavatelj nam je pojasnil slavo in padeč mogočnega cesarja Napoleona. Pokazal nam je junaškega tirolskega voditelja, Andreja Hoferja, in njegove nič manj junaške tovariše, ki so vstrahovali veliko večje število Francozov ter so jih čakali na nepristopnih skalah in ko so se jim približali, so jih pokončili z ognjem in kamenjem. Dalje smo videli bojišče na lipkem polju, kjer je padla slava mogočnega cesarja in še mnogo drugih slik. Iskreno se zahvaljujemo gospodu predavatelju, juristu Alojziju Remec, ki je pokazal že sè svojo knjigo „Veliki punt“, da ljubi naše priprosto ljudstvo, ki jo je tako krasno spisal in ni vnjo vpletal tistih tujih spak, ki so našemu ljudstvu neznane. Želimo, da bi gospod pisatelj spisal še mnogo takih knjig. Slovenske pisateljice in časnike pa prosimo, da naj se ogibljejo tujk in ne kvarijo našega jezika. „Primorski list“ je nekoč v člankih „O izobrazbi“ prinašal razne tujke ter pojasnjeval njih pomem. Škoda, da se je to opustilo!

kl **Zahvala**. — Odbor „Kat. slov. izobr. društva“ v Anhovem se čuti dolžnega zahvaliti se cenjenemu občinstvu, ker se je v tako velikem številu odzvalo društvemu vabilu ter posejilo veselico. Zahvaljuje se bratskima društvoma iz Avč in iz Deskel, č. g. vikarju Mežanu, č. g. kuratu Milaniču, dež. poslancu M. Zegi, gospodom in gospem iz Kanala itd. Odbor se nadalje zahvaljuje vsem igralcem in igralkam, ki so pripomogli, da se je veselica tako častno izvršila. Odbor.

kl **Deskle**. — Pretečeno nedeljo imeli smo prav poučljivo predavanje v našem izobr. društvu. Predaval nam je g. dr. Dermastia imenom Kršč zveze v Gorici. Razložil je pomen posrednih in neposrednih davkov z ozirom na davke, o katerih ravno sedaj razmišlja drž. zbor. — Pri tem je prav primerno omenil tudi nesrečne dogodke v Barceloni, in prav temeljito pojasnil tudi vzroke, vsled katerih so ti nastali.

Društveniki se g. dr. prav prijazno zahvaljujemo za poljudno predavanje z željo, da bi nas ta priljubljeni govornik večkrat počastil.

Iz tolminskega okraja.

t **Poroki**. — Poročil se je v sredo 17. t. m. g. Ivan Kenda iz Polubinja z g.čno Ano Klinton iz Zatoľmina. Novoporočencema, ki sta vrla člana naših društev, kličemo: Na mnoga leta!

Poročil se je v sredo 17. t. m. g. Andrej Dobravec iz Dolj z g.čno Lucijo Rutar iz Zatoľmina. Našemu somišljeniku in njegovi nevesti, vrla članici našega društva: Bilo srečno!

Iz komenskega okraja.

km. **Občni zbor Kmečke zveze v Komnu** bo dne 5. dec. t. l. ob 3. pop. v župnišču v Komnu. Odbor.

km **Gorjansko**. — Oh, kaj bo, kaj bo! Sv. Lenart se tresi; vezi vojščiškega turna so v nevarnosti, da razpočijo, in petelin na Gorjanskem „teru“ hoče zleteti v Štrekljevo Drago od samega strahu, ker je Josip Terčon ml. v „Primorcu“ od 19. t. m. povedal, da je in da bo agitiral za „gospoda poslanca Alojzija Štreklja“ in za „g. brata lani in letos“. Vse to je delal Josip Terčon mlajši seveda iz hvaležnosti, ker bi bila zanj, za Luketovega Pepota, „črna nehvaležnost, če bi ne delal tako“. Da, da, poznamo to hvaležnost; trtjoni se kmalu najdejo in utrdijo svoje prijateljstvo s trtnim rožjem. Seveda smo mi Gorjanci to hvaležnost uže zdavnaj spoznali; obrnili smo zato in bomo še bolj hrbet tem med seboj hvaležnim trtjonom ter po večini volili 19. decembra t. l. kandidata, ki ga nam Josip Terčon ml. ne bo priporočal. Prezrli bomo takrat nasvet še „mlajšega“ Pepota Luketovega, češ, „prav bi bilo, da bi tudi drugi delali tako kot on“, ter ostali, oziroma prestopili sčasoma vsi, ki nismo več „mlajši“, v vrste S. L. S. kjer bomo spoštovani, in se nas ne bo zmerjalo, da smo „fifikakovski, pokvarjeno ljudstvo“ Gorjanci! Proč od naših sramotilcev; to zahteva naša čast in naš ponos nam pristoja odlično mesto v S. L. S., kakor bomo zaman iskali med — hvaležnimi trtjoni! Gorjanec.

km **Gorjansko**. — Zopet bomo morali 19. dec. na volišče, in zopet se nam dobričkajo razni prijatelji. „Soča“, ki nas je ob deželnozbojskih volitvah zmerjala, da smo „fifikakovski“ pokvarjeno ljudstvo, da nismo vredni, da bi se kedo za nas žrtvoval ter da nas mora vsak poštenjak zapustiti kot nehvaležno maso, se nam sedaj dobrička, žal besede nima za nas in nam na vse pretege hvali poslanca Štreklja, da je jako zmogel in dober kmetski poslanec. Žal, mi smo drugačnega mnenja. Uže večkrat smo tem potom opozorili poslanca Štreklja na naše potrebe: pošta, podpora za farovž i. dr., a dosedaj ne vemo, s kakim vspehom. G. Lojze misli menda, da stori do nas uže svojo dolžnost, ako obišče s svojo milostno naš semenj sv. Mohorja; a mi hočemo delavnega poslanca, ki bo čutil za nas. Zato pa volimo kandidata, ki ga Štreklji in njih priveski — sovražijo.

Iz sežanskega okraja.

s **Iz Gorenje Branice**. — Smolnati dopisnik v Zamorcu obregnil se je tudi ob našo hišo. Res je ni imenoval s primkom, ali vendar tako jasno, da so vsi vedeli po Branici, da misli našo.

Najprvo me imenuje velikaša. Če misli na mojo telesno postavo, ima prav; če me pa smatra kot velikaša brez dela, da le jem in pijem, pokažem mu lahko svoje žulnate roke in mu zabrusim v obraz, da v primeri z njim sem jaz trpin, on pa baron. Pa kaj to! Najprej hoče lažnjivi kljukec oblatiti našo hišo, da smo nevsmiljeni do revežev in da jih gonimo od praga. Kedaj si ti, vmazanec brezverski, to vidiš? Pač pa ve cela vas, da imajo ravno v naši hiši berači in siromaki zavetišče in gotovo prenočišče ter da nikogar ne pusti ne stara mama in ne gospodinja praznega od hiše. Dalje obrekuje podla duša, da se v naši hiši „oštija“. Morda se pri tebi, pri nas že ne! Sploh pa tak svetnik, ki vidi same napake na drugih, same sebe pa ne prime za nos, ni vreden počenega groša. Naša družina vestno izpolnjuje verske dolžnosti, kako jih pa ti, tat časti? Na koncu seveda mora biti pa še „gospod“ zraven. Da, ta mu je v peti; pa zakaj, vedo vsi!

No kakščen podrepnik „gospodov“ sem jaz in v čem, to ve tudi vsa dolina. Mari me hočeš napeljevati v sovražstvo do duhovnika? Nikdar in nikoli, zgagar!

Če boš pa še kaj rogovilil tu po Branici, iskali te bomo pa kje drugje! Na ta moj dopis, odgovori in se podpiši s pravim imenom, kakor jaz
Alojz Žvokelj,
posestnik v Branici št. 5.
pri Čelovinih.

Iz korminskega okraja.

kr **Poroka**. — V soboto se poročil v Medani gospod Lovko Toroš z gospica Cirilko Simčič iz Medane. Uglednemu paru: Bilo srečno!

kr **Strašna smrt**. Kristina Erzetič v Kožbani je zadremala pri ognjišču in pri tem se ji je vnela obleka, da je bila hipoma vsa v ognju. Umrla je z groznih bolečinah.

Drobfinice.

Črnogorski knez Nikita pesnik. — Črnogorski knez Nikita še pesnikuje. Njegovo novo pesniško delo, katero namerava izdati v kratkem času, se bo imenovalo „Novi venec gorskih pesmi“.

Steinhell — oproščena. — Pozornost skoro celega sveta je vzbujal pretečeni teden proces Steinhell, ki se je vršil v Parizu. Znana lahkoživka Steinhell je bila obtožena, da je 20. maja t. l. umorila svojega moža in svojo mater. Preiskava je trajala več mesecev in se je državnemu pravdniku posrečilo dokazati, da je Steinhell res izvršila oba umora. Kljub temu so pa v soboto porotniki Steinhell oprostili. Ta oprostilna razsodba je vzbudila splošno senzacijo.

Snežni viharji na Nemškem. — Od torka zvečer do srede zvečer so bili po vsem nemškem cesarstvu snežni meteži. Brzobjavne, telefonske in železniške zveze so na mnogih krajih pre-

Krojaška zadruga GORICA

P. n.

Povodom pričete jesenske in zimske sezone dovoljujem si Vašemu blagorodju udano naznaniti, da so nam došle že vse zadnje novosti

modnega blaga

kakor volne, flanele, forštajne in razno drugo blago. Dovoljujem si, Vas radi tega prositi, da nas počastite z Vašim cenj. obiskom in si ogledate vse novosti, ali pa blagovolite naročiti vzorce kateregakoli blaga, koje Vam pošljem radovoljno franko na dom, da se prepričate o naši krasni in najmodernejši izbiri.

Nadejaje se blagohotnega vpoštevanja te prošnje, bilježim odličnim spoštovanjem

Teodor Hribar.

trgane. — Sneg je napravil v mestih in vaseh, v gozdih in na sadnem drevju mnogo škode.

Smrt 120-letne starke. — V Nagy Karoly je pred nekoliko dnevi umrla Josipa Lendosi, stara 120 let.

Žalostno število. — Izračunano je, da so na Francoskem morali tekoče leto ali pa še morajo prestatiti kaznjenci 10.322.120 dni zapora. V budgetu so bili določeni stroški samo za 9.427.087 dni, torej se je račun prekoračil na več kot 800.000 dni zapora. Ker velja vsak kaznjenc na dan 70 centesimov, je bil no-tranji minister prisiljen, da najme za teh 800.000 dni zapora poseben kredit 537.580 frankov. — Mislimo, da bo pomnoženemu številu kaznjencev kriva v veliki meri laizirana šola. Danes se v francoskih državnih šolah ne uči o sedmi božji zapovedi. Sadovi svobodomiselnega pouka pa se kažejo povsod.

Romantičen roparski napad. — V Sorinu (Italiji) se je dogodil pretekle dni nečuden roparski napad. Dva brata, veleposestnik Berya in njegov brat, sta bila na lovu. Naenkrat ju napade četa roparjev z zakrinkanimi obrazi ter ju prisili z revolverji v roki, da sta se morala vleči z obrazom na tla in pustila se oropati. Potem so naročili razbojnik veleposestniku, naj gre domov in prinese 60.000 lir. Če ne prinese denarja, umore mu brata. Ravnotako bodo ubili brata, če jih naznani policiji. Berya je prinesel samo 5000 lir, ker ni imel več denarja. Roparji so kljub temu izpustili oba brata in nato pobegnili.

Želatina kot čistilo za vino. — Želatina jemlje vinu slab in tuj duh, zato jo rabimo vselej, kadar hočemo iz vina odstraniti kak neprijeten duh, naj si bo duh po pustom ali plesnivem sodu, duh po gnjilobi itd. Želatina se priporoča posebno sedaj za mlada vina in sicer za bela vina. Če je vino rjavorumenene barve, postane s pomočjo želatine bolj svetle barve. Za rdeča in črna vina se pa ne priporoča, ker bi polbedela.

Književnost.

Missa in honorem Sanctae Caeciliae. — IV. vocum inaequalium. Editio IV. Zložil Anton Foerster. Založila „Katoliška bukvarna v Ljubljani“. Cena part. K 2, posameznim glasovom po 30 vin.

Ta znana, po naših cerkvenih korih udomačena in zelo priljubljena maša je izšla ravnokar v novem in sicer četrtim natisu. Maša je lahka in močem naših pevskih zborov popolnoma umerjena. Naroča se v „Katoliški bukvarni v Ljubljani“.

Missa in hon. S. Stanislai Kostkae brevis et facilis za mešani zbor in orglje zložil dr. Anton Chlondowski. Založila „Katoliška bukvarna v Ljubljani“. Cena part. K 2,80 glasovi à 40 vin. Skladba kaže lepo frakturo, v Kyrie naravnost lapidarne stavke, prinaša marsikaj izvrtnega, a tudi znane postope. Maša je cerkve dostojna in priporočljiva.

Društveni koledarček. Sredi decembra izide „Društveni koledarček“ za leto 1910. Slovenska krščansko-socialna zveza je sklenila, da ga letos dá le toliko natisniti, kolikor se bo oglasilo naročnikov nanj in ga bo le naročnikom razposlala. Zato so te dni vsa društva dobila vprašalne dopisnice, koliko izvodov „Koledarčka“ želé za svoje člane. Te dopisnice naj se izpopolnjene vrnejo vsaj do 26. novembra. Upamo, da smo vendar že toliko napredovali v organizaciji, da se bo ta „Zvezina“ želja upoštevala. Cena „Koledarčku“ ostane stara, namreč 1 krono.

Za kratek čas.

Pred sodnijo. Sodnik: „Zakaj ste tega gospoda topli?“ — Obtožene: „Gospod me je imenoval „cepca“ in jaz sem ga „namlatil.““

Številke
20. novembra
Trst 26 39 12 60 21

Dr. Ruggero Kürner

zdravnik, kirurg ter bivši asistent na porodniški in ostetriški kliniki v Gradec-u.

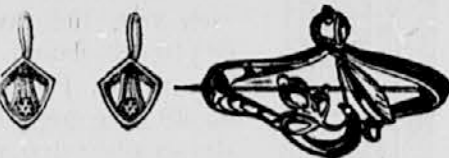
Specijalist za ženske bolezni.

Ordinira od 10.—11. ure predp. in od 3.—4. ure pop.

Fran - Josipovo tekališče 6.

urar c. kr. državne zeleznice
v GORICI, Gosposka ulica št. 25.

Potrtega srca naznanjamo vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani oče

Janez Zlatoust Zorn,

posestnik

danes zvečer po kratki bolezni, prejemši sv. zakramente za umirajoče, v 92 letu svoje starosti mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb bo dne 26. novembra 1909 ob 3. uri popoldne.

V Prvačini, dne 24. novembra 1909.

Lucija Šinigoj roj. Zorn,
hči.

Dr. Hilarij Zorn,
c. kr. profesor, sin.

Ivan Zorn,
nadučitelj, sin.

Odlikovana pekarija
In sladčičarna
K. Draščik
v Gorici na Kornu
(v lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega pečiva, torte, kolače za birmanoe in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

Peter Cotič,

čevljarski mojster, Gorica,

Raštej 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.

Edino zastopstvo najboljšega čistila za črevlje in usnje v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Odlikovana mizarska delavnica s strojevim obratom

ANT. ČERNIGOJ

Gorica Tržaška ul. št. 18.

Zaloga pohištva iz lastne delavnice. Izdeluje cerkvena dela, spovednice, klopi, okvirje, klečalnice itd. Vsakovrstna dela za stavbe.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica šte. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franko. —

Anton Potatzky

v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnberskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadičce in popotnike. Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine

za krojače in čevljarje.

Svetinjice, rožni venci mašne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Hiša na prodaj.

V Romi dolini pri Bajti je na prodaj hiša št. 67, v kateri se sedaj nahaja trgovina z oesanim blagom. Pri hiši je tudi vrt in drorišče. Oglasti se je v imenovani hiši ali pa v gostilni Petra Batič tam blizu.

Oznanilo

Podpisani naznanjam sl. občinstvu, da imam v zalogi vsakovrstne usnje od najfinejšega do najzujnega. Prodajam vsakovrstno sukneno obuvalo kakor tudi vse potrebščine za čevljarje.

FR KOSOVEL,
trговец z usnjem
v Černičah 48.

Naznanilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da sem svojo brivnico preselil s Travnika št. 21 v Gospodsko ulico št. 1 nasproti „Monta“.

Zagotavljam točno in solidno postrežbo in se priporočam

Franc Novak,
brivec.

VIKTOR TOFFOLI

GORICA

Velika zaloga oljkinega olja iz najugodnejših krajev

Jedilno olje po 96 v. liter

Jedilno fino	K 1:04	Marsiglia . . .	K 1:28
istrsko	„ 1:12	Bombay	1:20
Corfu	„ 1:20	Bari	1:40
Puglie	„ 1:20	Lucca	1:60
Jesih vinski		najfinejše . . .	2—
		Milo in luči.	

Priporočam čč duhovščini in cerkvenim oskrbnistvom.

Edina zaloga oljkinega olja v Gorici, via Teatro 16 in via Seminario 10.

Svoji k svojim! — Svoji k svojim!

Staroznana narodna trdka:

Anton Iv. Pečenko

GORICA, ulica Jos. Verdi 26.

postreže pošteno in točno s prijaznimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s pylonjskim pivom „PRAZDROJ“ iz sloveče češke „Mečanske pivovarne“, in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Proletinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z dušnim pristnim „oplovcem“ I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 l naprej ranko goriška postaja. — CENE ZMERNE.

Podpisani priporočam veleč. duhovščini in p. n. slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo izvrstno

delavnico.

Izvršujem točno in pošteno po najnovejših vzorcih. Pričakujem obilnega naročila in bilježim

z odličnim spoštovanjem

IVAN ŠULIGOJ,
krojaški mojster

ulica sv. Antona 12, GORICA.

Nova slovenska trgovina!

Podpisani priporoča svojo veliko moderno zalogo pravih švicarskih: žepnih, stenskih, salonskih in budilnih ur, pravih gramofonov, dalje verižic, prstanov, uhanov, priveskov itd. v zlatu in srebru vse po jako zmernih cenah.

Popravila izvršujejo se točno in ceno.

— Vsaka ura se jamči eno leto. —

Aleksander Ambrožič,
urar in trговец

v Gorici, Tekališče Jos. Verdija 26.

Kaj je

RAVNIKARJEVO PLATNO?

Isto je tkanina (šeša), ki jo največ rabijo

„NEVESTE-NOVICE“

ter se dobi edino-le pri založniku

FRANC RAVNIKAR-JU GORICA, v Raštelju št. 16.

Naznanilo.

Trvdka **Hedžet & Koritnik** uljudno naznanja svojim cenj. odjemalcem, da je podružnico (filjalko) v nadškofijski ulici šte. 5 prodala gospodoma

Ivančič - Kurinčič.

Naznanilo.

Podpisana slavnemu občinstvu uljudno naznanjata, da sta kupila podružnico **Hedžet & Koritnik** v nadškofijski ulici šte. 5 ter bode ta isto pod spodaj omenjenim imenom naprej vodila.

V nadi, da naju bode slavno občinstvo tozadevno podpiralo se za mnogobrojni obisk toplo priporočava, ter se bilježiva

z odličnim spoštovanjem

Ivančič & Kurinčič.

Čevljarska zadruga v Mirnu

naznanja sl. občinstvu, da je odprla prodajalno svojih izdelkov na trgu sv. Antona na vogalu v Rabatišče šte. 1 ter se priporoča za obilno naročbo. --- Ima v zalogi vsakovrstnega obuvala ter sprejema naročila po

zmernih cenah.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokflevo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvrna steklenica tega olja na ravnomere barve po K 1-40, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času a gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otroki, golke, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norveške, preliče se vedno v mojem kem. laboratorju predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim št. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIĆ & ZAJEC

GORICA v hiši Monta.

Priporoča stavbeni Cement, stavbne nosilce (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrđili najine nove amerikanske blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

POSLUŽUJTE SE ZNANE IN SOLIDNE TRGOVINE

J. Medved - Gorica

Ljub tovariš

v dolgih zimskih večerih je gotovo gramofon. Gramofone vseh vrst, tudi avtomatne, prodajam po najnižjih cenah od 40 K naprej. V zalogi imam slovenske plošče in orkestrione. Priporočam šivalne stroje v največji izbiri od 38 K naprej. Prodajam tudi na obroke. Zagotavljam slavno občinstvo, da bo pri meni najbolje postreženo.

Ignac Šuligoj, urar, Sv. Lucija ob Soči

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obrestovala pričenshi s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po 4¹/₂% (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

- a) na vknjižbo po 5¹/₄% (pet in en četrt od sto);
- b) „menico oziroma poroštvo po 6% (šest od sto.)

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo nespremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron 2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.